

ERIK COOMAN

WILD VAN NATUUR

LEVENDE NATUUR ÉN LEEFBARE LANDBOUW

Wishful thinking, utopie, het water is veel te diep. Hoeveel beeldspraak kun je verzinnen om de kansen op samenwerking tussen natuur en landbouw te omschrijven. En toch, er beweegt een en ander. Op het terrein vinden beide sectoren – zij het met enige koudwatervrees – elkaar in zinvolle initiatieven. Wetenschappers, ook in Vlaanderen, laten zich almaar meer horen.

de landbouw herstellen. Het vervangt pesticiden en zware machines door variatie aan gewassen en teeltwissel, herstel van biodiversiteit, organische meststoffen, lichtere machines en meer werkkrachten. De veestapel is in balans met de lokale behoefte aan mest en het lokale aanbod aan veevoeder. Voor we zover raken, moet de veestapel drastisch naar beneden. Agro-ecologisch boeren wil echter helemaal niet naar het verleden terug, maar steunt op kennis en samenwerking met de natuur.

HERKAUWEN IS COOL

Een agro-ecologisch voedselsysteem kan de wereld voeden en tegelijk de negatieve impact drastisch beperken. De productiviteit is wat lager, en dat komt door de hersteltijd die nodig is na vijftig jaar industriële landbouw. Denk maar aan het diepe ploegen, het veelvuldig toedienen van kunstmest en pesticiden, zo nefast voor het bodemleven. Dé voorwaarde voor voldoende voedsel is een drastische beperking van vleesconsumptie. Let wel: geen stopzetting van vleesconsumptie. Dierlijk eiwit hoeft niet uit onze voeding te verdwijnen. Herkauwers produceren voedsel door begrazing: zij zetten planten die voor ons onverteerbaar zijn om in voedzame dierlijke eiwitten. Tegelijk realiseren ze ook natuurdoelen in onze natuurgebieden. Zij nemen de ecologische rol over van de grote grazers die 40.000 jaar geleden uit onze streken verdwenen. Het vee met gras voeden, en liefst kruidenrijk gras, is gezonder voor dier, mens en planeet. De internationale handel in veevoeder (soja) daarentegen is een bijzonder pervers systeem dat zo snel mogelijk moet afgebouwd worden.

HET EEN KAN NIET ZONDER HET ANDER

Agro-ecologisch boeren bevordert de biodiversiteit, maar is geen mirakeloplossing voor bedreigde soorten. Daarvoor zijn meer beschermde gebieden nodig. De industriële landbouw lonkt met de mogelijkheid dat ze ruimte zou vrijmaken voor meer natuur, als de productiviteit nog meer kan

AGRO-ECOLOGISCH BOEREN

Natuurfocus (2021, nr. 3, p. 117-126) bracht een uitgebreid, goed gedocumenteerd artikel rond dit thema. Het is van de hand van Myriam Dumortier, prof aan de universiteit Gent. Haar uitgangspunt is dat de industriële landbouw desastreus is voor biodiversiteit, milieu, klimaat en voor de boeren zelf. Wat geproduceerd wordt, is grotendeels voor de export, en dat levert ons een aardige cent handelsoverschot op. De verleiding blijft lonken om verder te vergroten. Maar de draagkracht is al ver overschreden. Neem nu de boer. Hij ontvangt hetzelfde bedrag voor graan, melk en slachtvarken als dertig jaar geleden. Ondertussen verdubbelde het brutoloon van werknemers. Om het dalend inkomen te compenseren, wordt de boer voorgespiegeld dat hij moet uitbreiden (schaalvergroting) en specialiseren. Dat betekent meer investeren, meer lenen. Soms moet hij zijn grond en boerderij uit handen geven en werken in dienst van de kredietverlener. Voor velen tot over de limiet van hun mentale en lichamelijke gezondheid. Agro-ecologisch boeren wil de ecosystemen in

↑ Bioboerderij Goed ter Heule in Lauwe

opgedreven worden. Dat is zeker in ons deel van de wereld een bedenkelijke optie: de marge voor meer productiviteit is al marginaal, en zelfs als het al zo zou zijn, dan nog zouden landbouwers niet zomaar geneigd zijn dit vrijgekomen land aan de natuur over te dragen. Agro-ecologisch boeren is hier zeker te verkiezen: het vergemakkelijkt de migratie van soorten tussen beschermde gebieden en heeft zelf minder negatieve effecten op beschermde gebieden. Boeren en natuurbeschermers moeten ook de krachten bundelen om de verstedelijking tegen te gaan, alsook het oneigenlijk gebruik van agrarisch gebied (de zogenaamde residentialisering) en in te zetten op ontharding. Dit biedt mogelijk meer uitzicht op teruggave van marginale landbouwgrond naar natuur.

Het moet dus mogelijk zijn de wereld van voedsel te voorzien, de biodiversiteit te vrijwaren en boeren een goed leven te bezorgen. Voorwaarde is dat de consumptie van dierlijke eiwitten en het enorme voedselverlies en de voedselverspilling (grove schatting van 30%) drastisch naar beneden gaan. Agro-ecologisch boeren is nog in volle ontwikkeling, en heeft meer steun nodig van de wetenschap, onderwijs en voorlichtingscampagnes (stonden de voorbije decennia vooral ten dienste van de industriële landbouw). Landbouw en biodiversiteit kunnen elkaar versterken, en met een agro-ecologisch voedselsysteem is er hoop dat we uit het diepe dal van de biodiversiteitscrisis geraken.

EERLIJKE VOEDING VOOR IEDEREEN

In een interview met het Triodos bank magazine gaat Dumortier daar nog verder op in. Zij roept op om het biodiversiteitsverlies en de klimaatopwarming niet verder te laten escaleren. De sleutel zit bij ons voedsel. Wij moeten ons, volgens de seizoenen, lokaal én biologisch voeden. En, zoals al gezegd minder vlees, vis en zuivel eten. De positieve impact op de planeet zal aanzienlijk zijn. De industrie die goedkope voeding voortbrengt gaat ten koste van de samenleving onder vorm van vervuiling, mestproblematiek, schadelijke stoffen en biodiversiteitsverlies en klimaatopwarming. Als je die kost in rekening zou brengen... Daar staat dan biologisch voedsel tegenover, wat meer kost om te produceren, precies omdat het zorg draagt voor de planeet. Het is dus niet fair om te stellen dat biologisch voedsel duurder is. Er moet op alle niveaus (mondiaal, lokaal) en privé-publiek worden samengewerkt. Het doel is: eerlijke voeding voor iedereen. Ze pleit voor een bewuste levenswijze, voor een uitstap uit de ratrace van de commercie en de consumptie, voor een herstel van onze band met de natuur en met elkaar, zoals in stadlandbouwprojecten.

NATUURPUNTCAMPAGNE

#LevendLand

Een van de doelstellingen van de Europese Green Deal is het stoppen van het verlies aan biodiversiteit in landbouwgebied. Hoe dat moet gebeuren, schuift Europa gladjes door naar de lidstaten. Toch heeft onze Vlaamse regering hiermee een krachtige hefboom in handen. Ze kan eindelijk kiezen voor een écht groener platteland en niet langer voor business as usual. Vlaanderen kan jaarlijks 250 miljoen euro rechtstreeks inkomenssteun verlenen aan landbouwers. Daartoe moeten voorwaarden worden vervuld: het behalen van water- en bodemkwaliteit, het beschermen van graslanden en kleine landschapselementen. Helaas, driewerf helaas, zijn die voorwaarden te vaag en niet te handhaven. Zo boert de biodiversiteit, ondanks de subsidiëring, verder sterk achteruit.

↓ Door zware machines dichtgereden akkers zorgen voor water ondoorlatende gronden

Met zijn campagne wil Natuurpunt druk op de Vlaamse ketel zetten:

- Koppel de inkomenssteun aan degelijke en controleerbare voorwaarden voor natuur en milieu.
- Reserveer een kwart van de subsidies (60 miljoen) voor "ecoregelingen", waarbij landbouwers die méér dan het minimum willen doen eerlijk vergoed worden voor méér hagen, akkerranden, bloemrijke weiden en wilde hoekjes. Met dat geld kunnen landbouwers het platteland opnieuw laten bruisen. Om je er iets bij voor te stellen: gemiddeld zou een Vlaamse gemeente er 60 km natuurlijke stroken (hagen en houtkanten, akkerranden) en 160 voetbalvelden levende natuur verkrijgen.
- Betrek de landbouwers volwaardig in een herstelplan voor ons platteland.

Je kunt er nog wat meer over vernemen via www.levendland.be ↓

“BOER ZOEKT NATUUR, NATUUR ZOEKT BOER”

Algemeen Boerensyndicaat (ABS), Natuurpunt en minister Zuhal Demir gaan samenwerken om het wederzijds begrip tussen landbouw en natuur te verbeteren. Ze gaan de contacten intensiveren en op het terrein samen acties realiseren. Er moet eerst een en ander grondig doorgepraat worden zodat duidelijk wordt waarom er op de ene plaats spanningen optreden en elders wel open kan gedialoogd en samengewerkt worden. Enkele beproefde

methodieken worden ingezet: bootcamps (intensieve onderdompeling in elkaars wereld, met moderator) en job switches (een dag lang meedraaien in de activiteiten van een natuurbeschermer of in de boerenstiel. Zelfs “boerenlandgames” staan op het programma. Naast al dat ludieks willen ABS en Natuurpunt ook effectief terreinacties realiseren. Er komen evaluaties van de acties en hopelijk relevante aanbevelingen voor het beleid. Die laatste ondersteunt het project financieel.

NATUURPUNT KIEST VOOR POSITIEVE PROJECTEN.

Natuurpunt werkt in Vlaanderen met bijna 1000 landbouwers samen voor beheer van natuurgebieden, en dit in goede verstandhouding. Wij zijn voor samenwerking en niet voor confrontatie. In onze streek is echter een inhaalbeweging nodig met meer natuur, aanleg van nieuw bos en klimaatadaptatie projecten. De Leievallei staat daarin centraal als buffer bij waterschaarste en wateroverlast. Voor het Rivierherstelplan en de natuur die moet hersteld worden langs de Leievallei in West-Vlaanderen gaat het integraal om gronden met de bestemming Natuurgebied. Door de realisatie van het Rivierherstel Leie zal er in Zuid-West-Vlaanderen geen enkele hectare natuurgebied zijn bijgekomen, alleen wordt de originele bestemming van natuur gerealiseerd. De 500 ha natuurherstel zal bovendien gerealiseerd worden in projecten langs het hele Leietraject in Oost- en West-Vlaanderen en niet alleen in onze streek. Wij zijn overtuigd dat de realisatie van méér groen en bos in Zuid-West-Vlaanderen ten voordele is van alle inwoners. Wij steunen daarom voluit de besturen die hier werk willen van maken.

Namens de raad van bestuur van Natuur.koepel vzw

